

Uporaba družbenih omrežij in aplikacij med učenci 3. vzgojno-izobraževalnega obdobja

Živimo v času pogostih sprememb, pri čemer je na vsakem koraku življenje prepleteno s sodobno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo (IKT). Z razcvetom IKT so se pojavila tudi družbena omrežja, ki so hote ali ne hote postala pomemben del vsakdanjega življenja, tudi šolskega. Še posebno dojemljivi za tovrstne ponudbe so najstniki (z vrstniki se praktično ne družijo več v parku, temveč so svoje druženje preselili v virtualni svet).

Primož Bevc

Osnovna šola Savsko naselje
primoz.bevc@guest.arnes.si

Med raziskavami¹ različnih strokovnjakov² je zaslediti, da že več kot 90 odstotkov najstnikov uporablja eno ali več družbenih omrežij, več kot 75 odstotkov pa jih ima že ustvarjen profil na enem ali več družbenih omrežjih. Dandanes obstaja mnogo različnih strani, ki omogočajo druženja na daljavo. Samo predvidevamo lahko, kako se bodo družbena omrežja razvijala v prihodnosti, zagotovo pa bodo obstajala, dokler bo obstajalo človeštvo (Hendricks, 2019). Družbena omrežja³ so spletne storitve, aplikacije, platforme ali strani, ki omogočajo uporabnikom po celem svetu druženje in srečevanje na daljavo, izmenjavo fotografij, posnetkov in glasbe. Torej so družbena omrežja mreže oseb, ki naj bi se med seboj poznali, imajo skupne značilnosti in se družijo. Uporabniki – prijatelji na svojih osebnih profilih objavljajo dogodke, dejavnosti, fotografije in še kaj, s katerimi se predstavljajo, povezujejo, izmenjujejo informacije in tako sodelujejo v skupnosti (Družabna omrežja, 2019). Nekatera omrežja so splošno naravnana, druga so bolj specifična in usmerjena v določen segment,

združujejo ljudi s specifičnimi interesi (igralci računalniških iger ipd.). Ob vsem naštetem se na OŠ Savsko naselje že več let trudimo, da v učni proces vključujemo delavnice na temo varnosti na internetu in na družbenih omrežjih tako za učence kot starše. Leta 2019 smo v okviru raziskovalne naloge izvedli tudi anketo, s katero smo želeli preveriti, kakšno je stanje uporabe družbenih omrežij med učenci 3. vzgojno-izobraževalnega obdobja (VIO) naše šole.

Povzetki rezultatov raziskovalne naloge

Pri raziskovalnem delu smo uporabili anonimni anketni vprašalnik, ki je poleg demografskih vprašanj (starost, spol in razred) vseboval tudi 16 vprašanj o družbenih omrežjih. V raziskavi so sodelovali vsi učenci 3. VIO (7.–9. razred), od tega 49 deklet in 53 fantov (starost od 12 do 14 let).

Samo predvidevamo lahko, kako se bodo družbena omrežja razvijala v prihodnosti, zagotovo pa bodo obstajala, dokler bo obstajalo človeštvo (Hendricks, 2019).

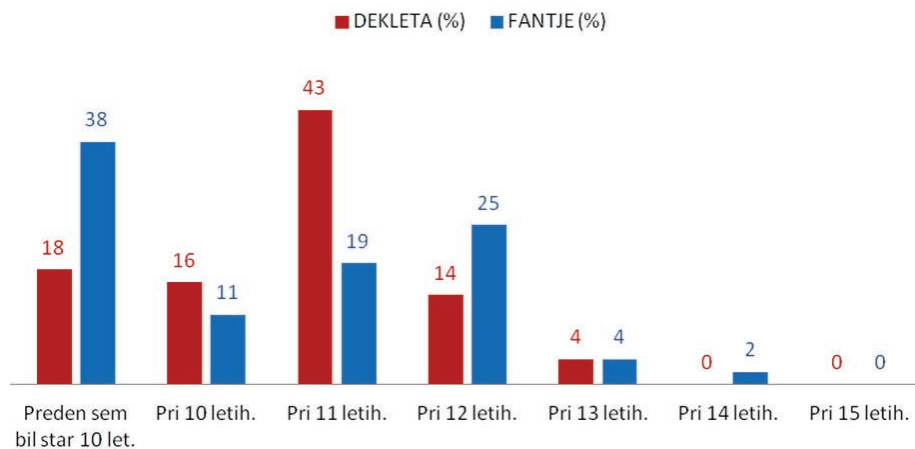
¹<https://today.yougov.com/topics/lifestyle/articles-reports/2019/10/25/teens-social-media-use-online-survey-poll-youth> in <https://www.pewresearch.org/internet/2018/05/31/teens-social-media-technology-2018/>

²https://www.ris.org/c/1323/druzbeni_mediji/?preid=0

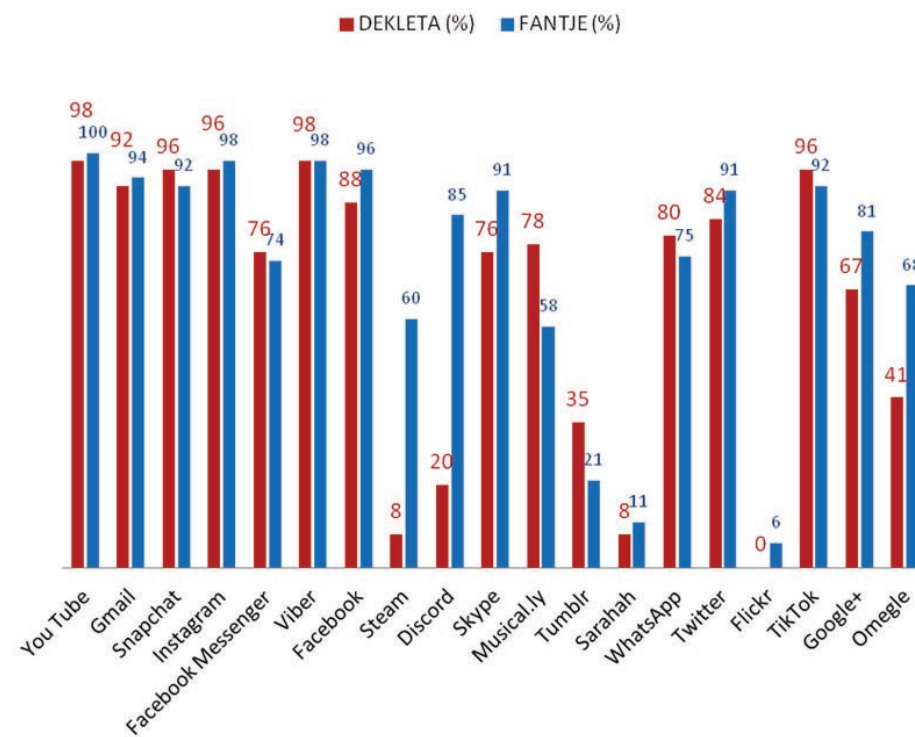
³V Lektorskem društvu Slovenije priporočajo uporabo besedne zveze družbena omrežja, saj je najbolj enoumna in nevtralna.

4 STROKOVNE TEME

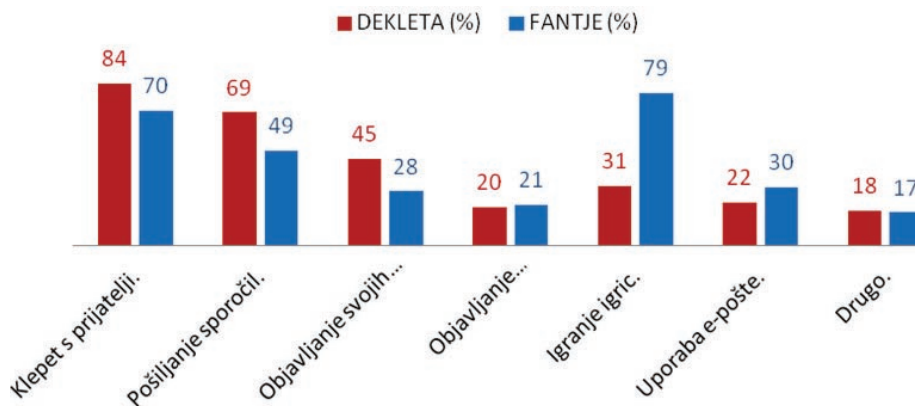
■ Graf prikazuje starost učencev, ko so si prvič ustvarili račun na katerem od družbenih omrežij. V raziskovalni nalogi smo zapisali, da večina družbenih omrežij postavlja mejo za uporabnike na 13 let. A odgovori naših učencev so prikazali realno stanje – meja je nižja pri večini učencev. O vzrokih, čemu tako zgodaj ustvarijo račun, lahko le ugibamo (mogoče z naslednjo raziskavo raziščemo tudi te vidike). Razlogi za ustvarjanje profila na družbenih omrežjih so različni (zaradi družine, zaradi prijateljev, simpatije ...). Med zanimivejšimi odgovori so bili: »da sem na tekočem, kaj se v svetu dogaja«, »zaradi pogovorov med prijatelji«, »ker mi je bilo dolgčas«, »zaradi igrice«, »ker sem dobil telefon«.

■ Z grafa je razvidno, da učenci poznajo večino v anketi naštetih družbenih omrežij in aplikacij. Bistvene razlike poznavanja aplikacij med fanti in dekleti ni, razen pri omrežju Steam, ki ga pozna več fantov (to omrežje je namenjeno igralcem spletnih iger). Najmanj znane aplikacije pri obeh spolih so Tumblr, Sarahah in Flickr. Med največkrat uporabljenimi sta YouTube (vsi anketirani fantje in 96 % deklet) in Viber (87 % fantov in 80 % deklet). Pri vprašanju o pogostosti uporabe večina najbolj uporablja YouTube (47 % fantov in 27 % deklet) in Instagram (47 % deklet in 40 % fantov). Pri pogostosti uporabe družbenih omrežij je 41 % deklet ter 51 % fantov izbralo odgovor od ene do dve uri na dan. Drugi najpogostejši odgovor je bil več kot tri ure na dan, pri čemer prevladujejo dekleta s 37 %, fantje jim sledijo z 32 %. Ta odgovor je skrb vzbujajoč, saj govorimo o učencih, večinoma starih od 12 do 14 let. Vprašanje je, ali starši to vedo oziroma ali se zavedajo nevarnosti, ki jih takšno preživljanje popoldnevo prinaša.

■ Razlogi uporabe družbenih omrežij so v določenih odgovorih pokazali velike razlike glede na spol. Najvišji odstotek so pri odgovoru za klepet s prijatelji dosegla dekleta (84 %), fantje pa uporabljajo omrežja za igranje igrice (79 %).

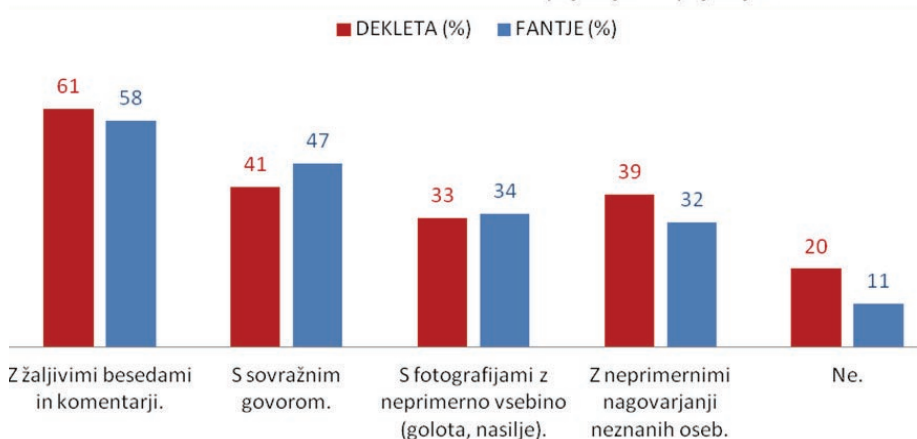
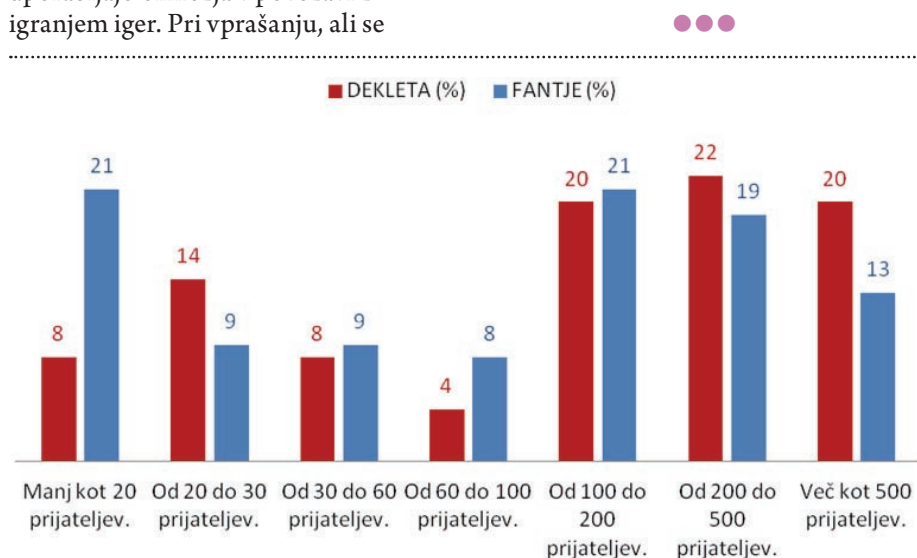
Pri načinu dostopanja do družbenih omrežij so se učenci v večini opredelili, da dostopajo do njih s pametnim telefonom (bistvenih razlik med spoloma ni bilo). Nižji odstotek učencev dostopa do družbenih omrežij z računalnikom ali tablico in drugo (Xbox, PS-konzola).

Na vprašanje, ali imajo na družbenih omrežjih tudi osebe, ki jih v živo niso nikoli spoznali, je 78 % deklet in 72 % fantov odgovorilo z da. To pomeni, da ima tri četrtine učencev stike oziroma možnost stika z ljudmi, ki jih ne poznajo. Pri vprašanju, ali so kdaj na omrežjih spoznali kakšno simpatijo, so bili odgovori glede na spol zelo podobni. Večina je izbrala odgovor ne. Na družbenem omrežju, ki ga najpogosteje uporabljajo, večina fantov pravi, da nima svojih staršev med prijatelji. Razlog lahko morda najdemo v tem, da fantje veliko uporabljajo omrežja v povezavi z igranjem iger. Pri vprašanju, ali se

zavedajo pasti in nevarnosti družbenih omrežij, je velika večina deklet (90 %) in fantov (94 %) odgovorila da. A se lahko ob tem vprašamo, ali to res drži glede na nekatere odgovore iz prejšnjih vprašanj. Pasti družbenih omrežij in aplikacij so večini učencem predstavili družinski člani (57 %) ali učitelji (55 %). Manj je bilo odgovorov, da so jim to predstavili prijatelji ali da so sami poiskali informacije o tem. Ti odgovori so tolažilni, saj pomeni, da se v družinah pogovarjajo o tem, prav tako je pomembno vlogo odigrala šola.

Na vprašanje, ali uporabljajo družbena omrežja tudi v šoli, je 27 % deklet in 19 % fantov odgovorilo z da. Glede na to, da v šoli uporaba telefonov ni dovoljena (razen v primerih, ko je to dogovorjeno z učiteljem in gre za izobraževalne namene), je takšen podatek zanimiv, saj pove, da skoraj tretjina deklet teh šolskih pravil ne upošteva.

Ob rezultatih skrb vzbuja dejstvo, da če so povprečni 12-letniki tri ure na družbenih omrežjih in imajo več kot 200 prijateljev, se zelo poveča tveganje za možnost zlorabe.

Zelo raznoliki odgovori so se pojavili pri vprašanju, koliko prijateljev imajo učenci na družbenih omrežjih. Ob rezultatih skrb vzbuja dejstvo, da če so povprečni 12-letniki tri ure na družbenih omrežjih in imajo več kot 200 prijateljev, se zelo poveča tveganje za možnost zlorabe.

Odstotki neprimernih vsebin, s katerimi so se anketiranci že srečali.

Kakšna družba bomo
čez 10 ali 20 let, ko
bodo vsi ti otroci
odrasli v različnih
službah, kakšna
bo komunikacija v
prihodnosti in ali bo
današnje vedenje
vplivalo na sam
razvoj družbe in če
bo, v kakšni smeri?

Zaključek

Z raziskovalno nalogo sem ugotovil precej zanimivih dejstev. Učenci 3. VIO si v večini že pred 13 letom ustvarijo profile na družbenih omrežjih, čeprav je omejitev pri omrežjih 13 let. Veliko učencev začne uporabljati družbena omrežja zaradi prijateljev, ker je to novodobni način druženja. Učenci največ uporabljajo Instagram in YouTube. Ne preseneča tudi dejstvo, da omrežja najpogosteje uporabljajo za klepet s prijatelji. Anketiranci menijo, da se zavedajo nevarnosti družbenih omrežij, a se je večina med njimi že srečala z neprimernimi spletnimi vsebinami. Predvsem me je presenetil odgovor, da v šoli kar tretjina deklet uporablja družbena omrežja (uporaba mobilnega telefona je v šoli prepovedana).

Sklepam lahko, da tretjina učenk 3. VIO zavestno krši šolska pravila. Skrb vzbujajoč je tudi podatek, da se učenci na družbenih omrežjih spoznavajo z neznanci (se z njimi pogovarjajo, si pišejo in še kaj). S tem ne bi bilo

nič narobe, če bi bili vsi v dejanskem življenju to, za kar se predstavljajo na spletu. Presenetljiv je tudi podatek, da polovica vseh vprašanih učencev uporablja družbena omrežja od ene do dve uri na dan, tretjina pa jih uporablja omrežja več kot tri ure na dan. Vprašanje, ki sledi, je, kakšna družba bomo čez 10 ali 20 let, ko bodo vsi ti otroci odrasli v različnih službah, kakšna bo komunikacija v prihodnosti in ali bo današnje vedenje vplivalo na sam razvoj družbe in če bo, v kakšni smeri. Pomembno se je zavedati, da so to odraščajoči otroci, ki se šele učijo o svetu in so lahko zelo podvrženi vplivom in sugestijam iz okolja. Kako zlahka lahko pride z njimi v stik neznanec s slabimi nameni? Morda poznajo nevarnosti, ki na njih prežijo na spletu, vendar ali so dovolj zreli, da bodo takšno nevarnost tudi prepoznali in znali pravilno ravnati? Morda se sliši neverjetno, a dandanes lahko preko spleta v dom vstopa kdor koli. Tu sta in bosta potrebna večja vključenost staršev in njihovo zanimanje za otroka, s tem pa bo manj možnosti neželenih dogodkov. ●

Literatura:

- Bevc, P. (2019). *Uporaba družbenih omrežij med učenci in učenkami 7., 8. in 9. razreda*. Ljubljana: Osnovna šola Savsko naselje.
- Družabna omrežja [online] (10. 12. 2019). URL: <http://www.portalosv.si/druzabna-omrezja/>.
- Gliha Komač, N. *Socialna, družbena in družabna omrežja* [online] (10. 12. 2019). URL: <https://www.lektorsko-drustvo.si/zunanje-sodelovanje/socialna-druzbena-in-druzabna-omrezja>.
- Hendricks, D. *Complete History of Social Media: Then And Now* [online] (25. 11. 2019). URL: <https://smallbiztrends.com/2013/05/the-complete-history-of-social-media-infographic.html>.